

Asia: OPH-292-2026

Teollisuuden perustutkinnon tutkintokokeilu

Lausunnonantajan lausunto

Teollisuuden perustutkinto muodostuisi kone- ja tuotantotekniikan sekä prosessiteollisuuden perustutkinnosta. Antavatko nämä tutkinnot riittävän pohjan teollisuuden monipuolisiin työtehtäviin vai pitäisikö kokeilussa hyödyntää myös muita tekniikan alan perustutkintoja?

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto ja lausumme seuraavaa:

Kone- ja tuotantotekniikan sekä prosessiteollisuuden perustutkinnot muodostavat vahvan ja tarpeellisen perustan teollisuuden työtehtäviin. Ne kattavat keskeiset osaamisalueet tuotannosta, materiaalien käsittelystä ja prosessien hallinnasta, ja niiden varaan on luontevaa rakentaa teollisuuden perustutkinto.

Kainuun ammattiopiston näkökulmasta nämä kaksi tutkintoa eivät kuitenkaan yksin riitä vastaamaan teollisuuden monipuolisiin ja nopeasti muuttuviin osaamistarpeisiin. Alueella korostuvat erityisesti kaivosteollisuus, prosessiteollisuus, datakeskustoiminta sekä akkuteollisuuden liittyvät investoinnit. Näissä toimintaympäristöissä mekaaninen ja prosessiosaaminen kytkeytyvät kiinteästi sähkö-, automaatio- ja digitaalisiin järjestelmiin. Käytännön työtehtävissä korostuvat automaation ymmärtäminen, sähköjärjestelmien hallinta, digitaalinen valvonta sekä kunnossapidon monialaisuus.

Näin ollen tutkintokokeilussa tulisi hyödyntää laajemmin myös sähkö- ja automaatioalan perustutkintoa sekä mahdollistaa joustava tutkinnon osien yhdisteltävyys eri tekniikan aloilta. Lisäksi data-alan osaaminen tulisi kytkeä osaksi kokonaisuutta erityisesti teollisten ja datakeskusympäristöjen näkökulmasta. Näin rakennettava teollisuuden perustutkinto vastaisi paremmin alueellisiin työelämätarpeisiin, vahvistaisi opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia ja tukisi teollisuuden uudistumista vihreän siirtymän ja digitalisaation aikakaudella.

Pilotissa voisi keventää tutkinnon määräytymisperusteita ja sitä kautta saataisiin alueellisia työelämäpainotteisia tutkintorakenteita paremmin käyttöön. Esim. nyt voidaan hyväksyä 15 osp toisesta tutkinnosta perustutkintoon. Jos voisi laajemmin valita täysillä osp-määrillä toisesta tutkinnosta, niin silloin tämä toisi arkeen samankokoisia tutkinnonkokonaisuuksia käyttöön.

Millaisia mahdollisuuksia tai uhkia/riskejä mahdollisessa teollisuuden perustutkinto-kokeilussa tulisi huomioida?

Mahdollisuudet liittyvät ennen kaikkea koulutuksen työelämävastaavuuden vahvistamiseen. Kokeilu mahdollistaa tutkintorakenteen kehittämisen siten, että opiskelijat voivat rakentaa osaamisprofiileja joustavammin kone-, prosessi-, sähkö- ja automaatioalan sekä digitaalisen osaamisen rajapinnoilla. Tämä vastaa nykyteollisuuden todellisuutta, jossa työtehtävät eivät noudata perinteisiä tutkintorajoja. Alueellisesti räätälöitävä rakenne tukisi esimerkiksi kaivos-, data- ja akkuteollisuuden tarpeita sekä parantaisi opiskelijoiden työllistymistä ja liikkuvuutta eri tehtäviin. Kokeilu voisi myös vahvistaa koulutuksen vetovoimaa, kun tutkinto näyttäytyy laaja-alaisena ja tulevaisuussuuntautuneena.

Uhat ja riskit liittyvät ensisijaisesti tutkinnon selkeyteen ja laatuun. Jos tutkintorakenne muuttuu liian väljäksi, vaarana on osaamisen sirpaloituminen: opiskelijalle voi muodostua laaja, mutta pinnallinen osaamiskokonaisuus ilman riittävää syvyyttä. Myös työelämän näkökulmasta tutkintonimikkeen ymmärrettävyys ja vertailtavuus on tärkeää – liian monimuotoinen rakenne voi hämärtää osaamisprofiilia. Lisäksi koulutuksen järjestäjien resurssit, opettajien osaaminen ja oppimisympäristöjen valmiudet voivat muodostaa pullonkaulan, jos yhdisteltävyys kasvaa merkittävästi ilman riittävää tukea.

Riskinä on myös alueellinen eriytyminen: jos tutkintokokeilun toteutus vaihtelee voimakkaasti eri puolilla maata, opiskelijoiden yhdenvertaisuus ja tutkinnon valtakunnallinen tunnistettavuus voivat heikentyä. Toisaalta liian tiukka valtakunnallinen ohjaus voi estää juuri sen alueellisen joustavuuden, jota kokeilulla tavoitellaan.

Kokonaisuutena kokeilu on merkittävä mahdollisuus uudistaa teollisuuden koulutusta vastaamaan digitalisaation, automaation ja vihreän siirtymän vaatimuksia. On kuitenkin tärkeää varmistaa, että laaja-alaisuus ja joustavuus eivät tapahdu osaamisen syvyyden, laadun ja tutkinnon selkeyden kustannuksella.

Puollan teollisuuden perustutkinto-kokeilun aloittamista

KYLLÄ

Perustelut vastauksellesi (KYLLÄ / EI) ja mielipiteesi teollisuuden perustutkinto-kokeilusta

Kainuun ammattiopisto puoltaa teollisuuden perustutkinnon tutkintokokeilua. Näemme kokeilun merkittävänä mahdollisuutena uudistaa tekniikan alan koulutusrakennetta vastaamaan paremmin nykyteollisuuden ja erityisesti Kainuun alueen osaamistarpeita.

Alueellamme korostuvat kaivos- ja prosessiteollisuus, kasvava datakeskustoiminta sekä akkuteollisuuteen liittyvät investoinnit. Näissä toimintaympäristöissä kone-, prosessi-, sähkö- ja automaatio-osaaminen sekä digitaalinen valvonta ja kunnossapito kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa. Nykyiset tutkintorajat eivät kaikilta osin vastaa työelämän todellisia osaamiskokonaisuuksia. Kokeilu mahdollistaa joustavamman ja työelämälähtöisemmän tutkintorakenteen kehittämisen, jossa opiskelija voi rakentaa monialaisen mutta hallitun osaamisprofiilin.

Pidämme erityisen tärkeänä, että kokeilussa mahdollistetaan eri tekniikan alojen tutkinnon osien laajempi yhdisteltävyys sekä dataosaamisen ja sähkö- ja automaatioalan sisällöllinen kytkentä kokonaisuuteen. Tämä vahvistaa opiskelijoiden työllistymismahdollisuuksia, tukee alueellista elinvoimaa ja vastaa teollisuuden digitalisoituihin ja automatisoituihin toimintaympäristöihin.

Samalla korostamme, että kokeilussa tulee varmistaa osaamisen riittävä syvyys, tutkinnon selkeys ja valtakunnallinen tunnistettavuus. Oikein toteutettuna teollisuuden perustutkinto voi toimia mallina tulevaisuuden ammatilliselle koulutukselle, jossa yhdistyvät laaja-alainen perusosaaminen, joustava suuntautuminen ja vahva työelämäyhteys.

Huotari Anne
Kajaanin kaupunki, Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos - Kajaanin kaupunki, Kainuun ammattiopisto